

Fra: Torill Emblem Nysted <torill.nysted@animalia.no>
Sendt: 15. november 2023 12:37
Til: Postmottak LMD
Kopi: Ola Nafstad
Emne: Innspill bærekraftige matsystem
Vedlegg: Innspill fra Animalia om Bærekraftige matsystem.pdf

Det er ikke ofte du mottar e-post fra torill.nysted@animalia.no. [Finn ut hvorfor dette er viktig.](#)

God ettermiddag.

Animalia takker for muligheten til å gi innspill til bærekraftige matsystem, og på den måten få være med å bidra og påvirke i dette viktige arbeidet.

Vedlagt er innspillet fra Animalia.

Mvh
Torill Emblem Nysted
Spesialrådgiver ernæring og bærekraft
M: 926 08 320
torill.nysted@animalia.no

Animalia AS, Norwegian Meat and Poultry Research Centre
Lørenveien 38, Postboks 396 Økern, 0513 Oslo
www.animalia.no

Innspill LMD Bærekraftig matsystem

a) Klima- og miljøvennlig matproduksjon

Større endringer for en overgang til en mer klima- og miljøvennlig matproduksjon innebærer endringer som kan medføre konsekvenser som er vanskelig å predikere. Matsystemet, jordbruksproduksjonen, samt økosystemene som er tilknyttet sektoren er svært sammensatte, og det finnes mange kunnskapshull. Det er derfor viktig med en **helhetlig og systembasert utredning**.

Innføringen av helhetlig bærekraft i endringer innen matsystemet er av avgjørende betydning i dagens komplekse samfunn. Å ta i betraktning miljømessige, økonomiske og sosiale perspektiver er essensielt for å skape varige forbedringer som fremmer både planetens helse og menneskenes velferd. Videre er det viktig å ta utgangspunkt i det nasjonale ressursgrunnlaget og arealene man har til rådighet. For å kunne tydeliggjøre hvordan foreslåtte endringstiltak skal kunne bidra til en mer klima- og miljøvennlig matproduksjon, er det avgjørende at LMD **opplyser om kriterier og rammene de legger til grunn for arbeidet**. Hvilke faktorer og indikatorer er inkludert i vurderingen av miljø og klima.

Vi anser det videre som helt avgjørende å starte med et **bredt spekter av miljøparametere**. Ettersom dette i stor grad er pionerarbeid, vil det legge store begrensninger om man kun legger noen få parametere til grunn fra starten av. Klimagassutslipp, avrenning av næringssalter, biomangfold og arealbruk nevnes ofte i forbindelse med klima og miljø, men det er også viktig å inkludere faktorer som ferskvannssystemer, øko-toksisitet, pesticider og energibruk (ikke bare CO₂-utslipp). Videre vil det lett kunne oppstå langsiktige, negative konsekvenser av tiltak som på kort sikt kan gi positive gevinster. Det vil dessuten være viktig å basere analyser og eventuelle tiltak på **norske forhold**, da globale gjennomsnittsverdier og scenarioer sjelden er tilpasset regionale og nasjonale forhold.

Når man skal gjøre endringer i matsystemet er det viktig å gjøre en solid utredning av både fordeler og ulemper knyttet til de ulike produksjonene, i tillegg til å undersøke ringvirkninger på **et bredt spekter av faktorer knyttet til bærekraft** (miljømessige, men også økonomiske og sosiale), så man ikke risikerer negativ innvirkning på andre aspekter knyttet til bærekraft av tiltak som kan virke styrkende på noen enkeltindikatorer.

Landbruket er ikke kun knyttet til miljøaspekter; det har også **økonomiske og sosiale dimensjoner**. Et snevert perspektiv på utslippsreduksjon kan neglisjere viktige hensyn som matsikkerhet, levebrød, samt god sosial og økonomisk utvikling på landsbygda. En helhetlig tilnærming sikrer at strategier for utslippsreduksjon balanseres med samfunnets samlede behov. Vi vil særlig trekke frem at spredt bosetting over hele landet er et helt sentralt element av beredskap- og sikkerhetsmessige hensyn problemstillingene knyttet til fraflytting fra nord-liggende deler av landet. En rapport tidligere i år pekte ut landbruket som en avgjørende faktor for å ivareta dette (NOU, 2023).

En helhetlig tilnærming når det gjelder å redusere utslipp fra landbruket er avgjørende av flere grunner. Landbruket er et komplekst og sammenkoblet system, og å adressere utslipp isolert uten å vurdere den bredere sammenhengen kan føre til utilsiktede konsekvenser. Det er viktig å ta følgende med i betraktning:

Biogene utslipp: Majoriteten av utslippene fra landbruket er biogene, hovedsakelig metan (CH₄) og lystgass (N₂O). Å redusere utslipp i ett område av landbruket kan utilsiktet føre til økte utslipp i et annet område. For eksempel kan tiltak for å redusere metanutslipp fra dyrenes fordøyelse i husdyrhold føre til økte metanutslipp fra gjødselbehandling eller jord, da grasproduksjon og førkorn generelt krever mindre kunstgjødsel enn mathvete og en del grønnsaksproduksjon. I tillegg er gras og innlandsbeite et godt tiltak for å binde karbon i jorda, styrke jordkvalitet og redusere avrenning.

Karbonlekkasje: Hvis utslippene reduseres i en region eller et land uten å vurdere den globale sammenhengen, er det en risiko for karbonlekkasje. Dette betyr at utslippene kan flytte seg til andre regioner eller land med mindre strenge reguleringer, noe som resulterer i en netto økning i utslipp på globalt nivå. En helhetlig tilnærming bør vurdere internasjonalt samarbeid og utslipp knyttet til handel.

Nye utslipp fra andre sektorer tilknyttet matsystemet: Tiltak for å redusere utslipp fra landbruket kan noen ganger føre til økte utslipp fra andre sektorer. For eksempel kan en overgang fra visse landbrukspraksiser, som ikke-pløying eller beitebasert husdyrhold, føre til økt energiforbruk i andre sektorer eller endringer i arealbruk som frigjør karbon. En helhetlig tilnærming vurderer potensielle avveininger og synergier mellom sektorer.

Fossile utslipp: En rekke tiltak rettet mot landbruket tar sikte på å redusere biogene utslipp fra drøvtyggere. Både Miljødirektoratet og Klimakur har argumentert for å delvis gjøre dette ved å redusere bestanden av storfe og sau gjennom redusert etterspørsel etter rødt kjøtt. Ingen har imidlertid undersøkt dette med en helhetlig tilnærming. Endringer i drøvtygger-bestanden og redusert konsum av rødt kjøtt vil gjøre at forbrukere spiser mer av andre ting. Selv om produksjon, lagring og transport av disse råvarene kan være assosiert med lavere utslipp totalt sett, kan de i en del tilfeller være forbundet med høyere fossile utslipp. Man må sikre at en reduksjon av totale utslipp (biogene + fossile), ikke medfører en økning av fossile.

Bærekraftig landbruk: En helhetlig tilnærming anerkjenner at utslippsreduksjon bare er én aspekt av å gjøre landbruket mer bærekraftig. Den bør også vurdere aspekter som jordhelse, bevaring av biodiversitet, vannkvalitet og motstandsdyktighet mot klimaendringer. En relevant faktor er å etterstrebe plantebasert matproduksjon der det er mulig basert på jordsmonn, vær- og vekstforhold, samt er i tråd med etterspørsel i det norske markedet. Kanaliseringss prinsippet må imidlertid balanseres med fordelene av å ha husdyr i matproduksjonssystemet, med tanke på vekstskifter, gjødselproduksjon, konsum av biprodukter fra lokal plantebasert matproduksjon. Vekstskifter med gras og innlandsbeite har eksempelvis mange fordeler i forhold til styrket jordkvalitet og redusert avrenning.

NOU (Norges offentlige utredninger), 2023: 17 Nå er det alvor: Rustet for en usikker fremtid.